

За Земята
Приятели на Земята България

„За устойчиво управление на отпадъците без изгаряне“ - отворено писмо

4 март 2021

Уважаеми господин Министър на околната среда и водите,

Уважаеми господин Министър на здравеопазването,

През последната година в контекста на пандемията от COVID-19 учени и здравни експерти обърнаха внимание, че замърсяването на въздуха е рисков фактор за развитие на дихателни проблеми, които и често са предпоставка за по-тежка симптоматика при заболяване от COVID-19.

За съжаление, в средата в която живеем, особено градската и индустриалната, става все по-предизвикателно да дишаме чист въздух. А въпреки всичко това, София и Девня предвиждат построяването на нови инсталации за горене на отпадъци, които освен, че са скъпи съоръжения, допълнително ще влошат качеството на въздуха. Изграждането на такъв тип инсталации противоречи на концепции като „кръгова икономика“.

За София:

- Намерението на Столична община (СО) и Топлофикация София да изгарят отпадъците на града в ТЕЦ-София е рецепта за опасно и скъпо разхищение на енергия, суровини и обществени средства. Проектът ще задължи София да гори 180 000 тона отпадъци годишно в продължение на 30 години.
- Топлофикация София обяви търг с внушителната сума 292.2 млн. лв. без ДДС (или 350 млн. лв. с ДДС) за изграждането на инсинератор, който тече до 15 март тази година.
- През 2020 г. Върховният административен съд върна делото срещу доклада за оценка за въздействие върху околната среда от 2015 г. за нови експертизи, тъй като според съда следва да бъдат изяснени въпросите относно здравния риск, вредни емисии, опасни отпадъци от пепелта. Това означава, че инвеститорът, който ще спечели търга, ще строи, без да е ясно дали има финално разрешение за това.

За Девня:

Наричат Девня „Долината на голямата химия“, но през 70-те години Девня се сдобива и с неофициалното название „Долината на бавната смърт“. Специфичният релеф и климатичните особености като честото безветрие, създават условия за концентрация на атмосферните замърсители и обуславят генерирането на радиационни мъгли.

През последните години Девня е предпочитано място за горене и складиране на отпадъци. Циментовият завод изгаря отпадъци, включително вносни. Две инсталации на територията на общината горят RDF отпадъци. Единствените фирми с разрешителни за горене на пестициди пак са там. Девня е превърната в Долината на боклука.

От 2018 г. до сега постъпват поредица от инвестиционни предложения за инсталации за съхранение и изгаряне на опасни и неопасни отпадъци на територията на град Девня.

Такива са:

- „Производство на ел. енергия от преработка на биоотпадъци, пластмасови опаковки от бита и промишлеността“ от 22.01.2020 г.;
- за увеличаване на капацитета за термично третиране на опасни и неопасни отпадъци, което бива оттеглено, отчасти и поради протестни писма на активните граждани на гр. Девня и околни населени места;
- все още актуалното и оспорвано от граждани от Девня, Варна и други населени места ИП „Изграждане на инсталация за термично третиране на отпадъци с оползотворяване на енергия“ [1].

Въпреки, че в писмо от 10.2020 г. от РИОСВ Варна [2], се твърди, че са спазени условията и нормите за допустими емисии по контролираните замърсители на атмосферния въздух при горене на отпадъци, съществува проблемът, че отпадъците за горене в Девня и други градове са с неясно съдържание, заради слабия контрол. В България не се прави разлика между твърди и течни пестициди при издаване на разрешителни за тяхното изгаряне, което е установено от постановление на Прокуратурата към 26.02.2020. [3]

В периода от 2014 до 2019 г. РИОСВ - Варна е извършила едва 13 проверки на внасяните през Пристанище Варна и Пристанище Варна-Запад горими отпадъци. През 2020 г. при проверки от страна на италианските власти бяха спрени тонове боклук към България. А колко още не са били?!

В писмо от 15.12.2020 г. Омбудсманът на РБългария се обръща към Министъра на околната среда и водите; Министъра на земеделието, горите и храните; РИОСВ Варна, към кмета и Общинския съвет на Девня да вземат предвид направените от гражданите възражения при разглеждането на инвестиционното предложение „Изграждане на инсталация за термично третиране на отпадъци с оползотворяване на енергия“ в Девня.

Защо не искаме нови инсталации за горене на отпадъци

1. Замърсяване:

- При силно замърсения въздух на България инсинераторите ще са още един източник на фини прахови частици, азотни оксиди, тежки метали, диоксини и други вредни вещества и то съвсем ненужни и необосновани. На 5 април 2017 г. Европейският съд осъди България за „систематичното и постоянно неспазване от 2007 г. до 2014 г. включително както на годишните, така и на дневните пределно допустими стойности, приложими за концентрациите на ФПЧ10,“[4]

- Твърденията на Столична община, че ако горим, няма да депонираме отпадъци, са неверни. При изгарянето остават около 25% (за софийския проект - 36 000 тона годишно) пепел и шлака, които трябва да бъдат депонирани. [6] Част от тази пепел е токсична и трябва да се депонира в отдалечени специални депа за опасни отпадъци в Германия, което значително повишава разходите и риска от транспортни инциденти.[7]

2. Неизпълнение на целите за рециклиране:

Европейският Съюз предлага нови цели при управлението на отпадъци - задължително разделно събиране, 65% рециклиране до 2030 г. С всяка инсталация за изгаряне, България се отдалечава от тези цели. Ако софийската се построи, няма да можем да достигнем тези цели, тъй като ще трябва да горим 50% (180 000 тона/година) от отпадъка на София - инсталацията не може да работи с по-нисък капацитет. Ако няма достатъчно отпадъци в София, може да се стигне до внасяне на отпадъци от други градове, а най-вероятно ще се горят и утайките от пречиствателната станция за отпадъчните води на столицата.[8] България трябва да инвестира в системи за разделно сметосъбиране, рециклиращи и компостиращи инсталации, информационни кампании.

3. Разхищение на обществени средства:

Европейската комисия одобри близо 184 млн. лева за построяване на съоръжението в София през ноември 2019, а България взе заем от Европейската инвестиционна банка на стойност 132 млн. лева. Но оперативните разходи за 30 години: за смяна на филтри, резервни части, предотвратяване на аварии и други, не са включени във финансирането. Тях ще бъдат принудени да плащат абонатите на Топлофикация София и всички столичани чрез такса „битови отпадъци“.

4. Неефективно управление на ресурсите

Чрез изгаряне ще се унищожават десетки хиляди тонове ценни суровини (пластмаси, хартия, картон, текстил, дървесина, биоотпадъци), които биха могли да се рециклират, компостират или използват за производство на биогаз и да носят приходи, вместо разходи. Реализирането на проекти за инсинератори не само противоречи на политиките и законодателството на ЕС като блокира разделното събиране и рециклиране за десетилетия напред, но ще бъде изключително разхищение на публични средства. Всички българи ще заплащат вероятните санкции при неизпълнение на повишаващите се цели за рециклиране, докато софиянци ще плащат и оперативните разходи за недомислената система за управление на отпадъците в София.

Какво искаме: Пълна промяна в управлението на отпадъците и на качеството на атмосферния въздух!

- Въвеждане на дългосрочна промяна на управлението на отпадъците и спиране на изгарянето на отпадъци;
- Строг контрол върху замърсителите, не само на хартия;
- Спиране на вноса на отпадъци за изгаряне.

За Девня:

- Прекратяване на инвестиционните предложения за инсинератори;
- Отнемане на разрешителните на фирмите за изгаряне на пестициди, тъй като България не разполага с инсталации за обезвреждане на залежали пестициди, гарантиращи спазване изискванията на Стокхолмската конвенция;
- Измервателна станция за измерване качеството на атмосферния въздух в жилищен кв. „Повеляново“.

За София:

- Прекратяване на проекта за инсинератор и влагане на средствата от ЕК в инсталации за рециклиране и компостиране;
- Въвеждане в цялата община на удобно и ефективно разделно събиране на всички видове отпадъци.

С уважение,

Екологично сдружение „За Земята“

Сдружение „Дишай, Девня“

Обществен център за околна среда и устойчиво развитие, Варна

За контакт: Десислава Стоянова, Екологично сдружение „За Земята“, desislava@zazemiata.org

Ваня Захариева, Сдружение „Дишай, Девня“, гр. Девня, dishaydevnya@abv.bg.

[1] Инвестиционни предложения, свързани със съхранение и третиране на опасни и неопасни отпадъци на територията на гр. Девня от 2018 г. До днес:

1) Инвестиционно предложение „Производство на ел. енергия от преработка на биоотпадъци, пластмасови опаковки от бита и промишлеността“ от 22.01.2020 г. от „ЕМ-ЕН“ ООД гр. Варна.

2) На 12.12. 2019 г. РИОСВ-Варна е публикувала Уведомление за ИП „Площадка за събиране и временно съхранение на неопасни отпадъци преди предаване за оползотворяване или обезвреждане ” в имот край с. Падина, община Девня с възложител „Он Енерджи“ ЕООД

- 3) Инвестиционното намерение за горене на отпадъци в град Девня на фирма „Екосоник“ ЕООД – “Изграждане на инсталация за термично третиране на отпадъци с оползотворяване на енергия” в поземлен имот в град Девня.
- 4) Оттеглено: „ЕкоСейф“ ООД: ”Увеличаване капацитета на предвидените за изгаряне в инсталацията за термично третиране опасни (ОО) и неопасни отпадъци (НО), включване на нови кодове отпадъци“
- 5) През 2019 г., мобилният инсинератор на фирма „Ви Пи Екосолюшънс“, има нов собственик – фирма „ЕкоСейф“ ООД
- 6) Инвестиционно намерение на фирма „Динипо“ ЕООД за изграждане на завод за нисковакуумна деструкция на излезли от употреба автомобилни гуми. Гражданите се обявиха против в подписка и изпратиха възражение.

[2] Изх. N 63-00-6924, 21.10.2020, от МОСВ, РИОСВ гр. Варна до г-жа Ваня Захаријева, сдружение “Дишай, Девня!” относно: „Изгаряне на отпадъци в пещите на „Девня Цимент“ АД, вследствие на което се замърсява въздуха в района“.

[3] Прокуратурата на РБългария към 26.02.2020 установи, че мобилната инсталация за термична преработка на отпадъци е непригодна за изгаряне на пестициди на живачна основа. Пр.пр. 800/2020, София 26.20.2021 на ВАП.

[4] РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав) 5 април 2017 година По дело C-488/15 - (ECLI:EU:C:2017:267) <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=189624&pageIndex=0&doclang=BG&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=547748>

[5] Според данните на стр. 40 в програмата за КАВ 2015-2020 тихото време в София със скорост на вятъра под 1 м/с е от 36% до над 50% от дните в годината.

[6] От Доклад за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) на инвестиционното предложение: „Изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на rdf отпадък. Страница 34

[7] От същия доклад, страница 29

[8] От същия доклад, страница 34